

ARALIK/DECEMBER 2016 • SAYI / ISSUE: 26 • ISSN: 1300-4050 • E-ISSN: 2529-0053

MARMARA İLETİŞİM DERGİSİ

MARMARA JOURNAL OF COMMUNICATION

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Editör'den

Merhaba,

Modern demokrasinin en önemli kurumsal yapılarından birisi olarak medya, herkesin sahip olduğu bir hak olan düşünce ve ifade özgürlüğünün kullanılmasının, bilgi edinme ve haber alma hakkının yerine getirilmesinin başlıca mecralarından birisi olarak kabul edilmektedir. Medyanın bu görevini ve sorumluluğunu yerine getirip getirmediği meselesi önemini korumaya devam etmekte ve tartışılmayı her zamankinden daha çok haketmektedir. Buradan hareketle son iki yüz yıllık tarihsel tecrübe de dikkate alınarak bir sektör olarak Türkiye'de haber medyasının mevcut durumu, **Marmara İletişim Dergisi'nin** 26. sayısının teması olarak belirlendi.

Konuyla ilgilenen akademisyen ve araştırmacılara yaptığımız çağrıda Türkiye'de haber medyası ve habercilik konusu ele alındığında üç unsurun önemine dikkat çekmiştik. Bunları habercilik sektörünün **kurumsallaşması** (finans, organizasyon, teknik alt yapı, yetişmiş insan unsuru, hesap verilebilirlik vb.), akademik birikimi kapsayacak şekilde nitelikli ve donanımlı medya profesyoneli yetiştirmeyi amaçlayan **habercilik eğitimi** ve uluslararası habercilik düzeni içerisinde Türkiye'nin ihtiyacını karşılayacak şekilde **nitelikli haber üretimi ve dağıtımı** meselesi olarak ifade etmiştik. Kurumsallaşma, habercilik eğitimi ve haber üretim-dağıtım boyutları ele alınırken medyanın mülkiyet yapısı, haber üretim koşulları ve gazetecilik pratiği arasındaki ilişkinin üzerinde durulmasının da önemi belirtilmişti.

Bu noktada yazı çağrısı ile akademik camiaya katkı sunmaları için yaptığımız davette Türkiye'nin tarihsel deneyim ve birikimi çerçevesinde medyaya yüklenen anlamın sürekliliği ve canlılığı dikkate alınarak daha gerçekçi bir şekilde haberciliğin söz konusu üç boyutta ele alınmasının önemine dikkat çekilmişti:

İlk Türkçe gazete olan Vakayi-i Mısriyye'nin 1828 tarihli ilk sayısının Mukaddimesi'nde (Başyazı) "zamanın ruhunu kavrama ve olan biteni hakkı ile bilmeden" bahsedilmektedir ("mizâc-ı vakte vâkıf ve keyfiyet-i hâle ârif olma"). Bu çerçevede gazete, akıl sahiplerinin gönül aynalarını aydınlatan (nûr-âver-i mir'ât-ı kulûb-ı ulî'l-elbâb), zamanın ruhunu kavrama ve olan biteni hakkı ile bilme noktasında insana yardımcı olacak bir araç olarak konumlandırılmıştır. Osmanlı basını üzerine 1914 yılında ilk akademik çalışmayı yapan

Ahmet Emin Yalman ise, doktora tezinde gazeteciliği iç ve dış zorluklarla zayıflayan bir ülkenin hayatta kalma mücadelesinin bir aracı ve göstergesi, ilaveten bir düşünce taşıyıcısı olarak tanımlamakta; devrimci hareket, kamuoyunu biçimlendirme, düzelme/ıflah olma, demokratik gelişme ve kalkınma kavramları ile ilişkilendirmektedir. Türkiye’de habercilik konusu ele alınırken alandaki ilk metinlerin işaret etmekte olduğu gazete özelinde medyaya yüklenen anlam ve ondan beklentilerin bugün de canlı olduğu rahatlıkla görülebilir.

Buna ilaveten haberleşme ve iletişim teknolojilerinin 1960 yılından bu yana hazırlanan kalkınma planlarının (şu anda onuncusu (2014-2018) yürürlüktedir.) önemli konu başlıklarından birisi olması dikkate alındığında Türkiye’de medyanın, özellikle habercilik odaklı olarak çok boyutlu ele alınmayı hak ettiği açıktır.

Yazı çağrımıza icabet eden akademisyenler ve araştırmacılardan gelen ve hakemlik sürecinden geçebilen dört makale ve ikisi araştırma notu olmak üzere 5 değerlendirme yazısını içeren **Marmara İletişim Dergisi**’nin 26. sayısı ile de karşınızdayız.

Ömer Faruk Özcan’ın kaleme aldığı *Basın Meslek Örgütlerinin Tüzüklerinde Türk Basınının Kurumsallaşma Seyri* başlıklı bu sayının ilk makalesinde, 1908-1946 yılları arasında kurulan basın meslek örgütlerinin tüzükleri amaç, basın etiği, özdenetim ve telif kategorilerinde incelenmiş ve buradan hareketle Türk basının kurumsallaşması tarihsel bir yaklaşımla değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Ali Özcan tarafından kaleme alınan *Yeni İletişim Teknolojileri, Yerel Gazetecilik ve Yerellik Algısı* başlıklı makale ise yerel gazeteciliği dijital dönüşümün gazeteciliğe etkisi ve bağlamda yeni iletişim teknolojileriyle yerel gazetelerdeki yerellik algısındaki değişimi Konya örneği üzerinden incelemektedir.

Türkiye’de Köşe Yazarlığı Olgusunun Tarihsel İzleği başlıklı makalesiyle Yusuf Özkır, Türkiye’de köşe yazarlığı olgusunu tarihsel gelişimi ve temel özelliklerini dönüşüm alanları bakımından ele almaktadır.

Son olarak Alaattin Aslan, Serkan Bayrakçı ve Mert Küçükvardar tarafından ortak kaleme alınan *Bilişim Çağında Geleneksel Gazeteciliğin Dönüşümü: Veri Gazeteciliği* başlıklı makale geleneksel gazeteciliğin veri gazeteciliğine dönüşümünü ve veri gazeteciliği kavramının gazetecilik anlayışına etkisini tartışmaktadır.

Dergimizin 26. sayısına Türkiye’de gazetecilik eğitimi ve gazetecilik ilkeleri konularına dikkat çekmek amacıyla iki araştırma notuna yer verdik. Banu Ezber ve Tahsin Eren Sayar *Türkiye’de Akademi Dışı Medya ve İletişim Eğitimi* yazısıyla ve Gizem Özermiş *Türkiye’de Medya İşletmelerinin Yayın İlkelerinin Basın Özgürlüğü Bağlamında İncelenmesi* başlıklı yazısıyla bu sayımızda yer almaktadır. Deneyimli gazeteci Bora Bayraktar’ın kaleme aldığı *Türkiye’de Dış Habercilik* başlıklı değerlendirme yazısı, sektörün içinden bir gözle Türk medyası özelinde dış haberciliğin geçirdiği dönüşümü ve yapısal sorunları eleştirel bir

dille ortaya koymaktadır. Ahmet Güven *Don Kiřot ve Yarı Tanrılık Arasında Habercilik: The Newsroom Dizisi* başlıklı dizi analizi ve Seher Midilli *Spotlight: Sinema Aynasında İdeal Gazeteciliği Görmek* başlıklı film analizi ile gazeteciliği sinema üzerinden ele almaktadır.

Kurumsallaşma, habercilik eğitimi ve içerik üretimi-dağıtımı boyutları başta olmak üzere Türkiyede medyanın bir sektör olarak gelişmesi ve çok boyutlu olarak toplumsal hayatta hakkıyla görevini yerine getirmesine katkı sunması ümidiyle bu sayının hazırlanmasında katkı sunan herkese ayrı ayrı şükranlarımızı sunuyoruz.

“Medya ve şiddet” temasıyla çıkacak olan Marmara İletişim Dergisi’nin 27. sayısına makale ve değerlendirme yazısı ile katkı vermeniz ümidiyle iyi okumalar diliyoruz.

Hediyetullah Aydeniz
Editör